

Виховний захід до Дня рідної мови «Чарівний світ української мови» (21 лютого 2016 року)

Мета заходу:

Освітня: розширити знання учнів про українську мову; показати її красу та багатство за допомогою поетичного слова, українського фольклору.

Виховна: сприяти формуванню основних світоглядних ідей; забезпечити моральне виховання учнів, формувати такі риси характеру, як: патріотизм, гуманізм, милосердя.

Розвиваюча: збагачення і ускладнення словарного запасу; посилення комунікативних властивостей мови (експресивність, виразність); розвиток вміння аналізувати, виділяти головне, порівнювати, узагальнювати і систематизувати.

Обладнання: вишиті рушники, вислови про мову, портрети Тараса Шевченка, Лесі Українки, Івана Франка, аудіозапис пісні «Відродися, рідна мово», сл. М. Підгірянки, муз. Б. Гірського.

Хід заходу:

Вчитель.

Для кожного народу мова – найбільший скарб, віддзеркалення душі народу, його історії.

21 лютого відзначається Міжнародний день рідної мови.

Історія свята, на жаль, має трагічний початок. 21 лютого 1952 року в Бангладеші влада жорстоко придушила демонстрацію протесту проти урядової заборони на використання бенгальської мови. Відтоді в Бангладеші цей день став днем полеглих за рідну мову. Минуло багато часу. Аж у 1999

році на Тридцятій сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО було прийнято Міжнародний день рідної мови, а починаючи з 21 лютого 2000 року цей день відзначають і в Україні.

Кожна людина має завжди пам'ятати хто вона, звідки родом, де її коріння, кожна людина повинна знати свою мову, любити її, цінувати, збагачувати, берегти.

Тому сьогодні ми запрошуємо Вас поринути у чудовий і прекрасний світ нашої рідної мови.

1-й ведучий.

Добрий день вам, милі люди!
Хай вам щастя – доля буде,
Не на день і не на рік,
А на довгий – довгий вік

2-й ведучий.

Починаймо наше свято!
Людей зібралось багато
Щоб веселитись і співати
І рідну мову прославляти

1-й ведучий.

Запрошуємо вас
У найправдивішу казку.
До неї відкриється
Вхід через мить.

2-й ведучий.

Із серцем відкритим,
З обличчям без маски
У світ цей чарівний
Сміливо ступіть.

Інсценізація.

Дійові особи: Автор, Діти, Українська мова.

Автор. У кожного народу є своя мова, але інколи окремим народам важко вдається відстоювати право на використання власної рідної мови. Ось я розповім вам одну історію.

В одному краї - такому гарному, сонячному, багатому ходила сумна-сумна дівчина. Вона йшла і гірко плакала, витирала рясні сльози. І ось підбігла до неї зграйка діточок.

Діти. Хто ти, дівчино? Ти така гарна, але чому сумна і гірко плачеш?

Українська мова. Я українська мова. Колись я народилася і виросла в цьому краї, але прийшли лихі люди і стали мене лаяти, прославляти іншу мову. Вони навіть взагалі хотіли прогнати мене з рідного краю, щоб мій народ

забув і не згадував про мене. Але ж я свого краю, своєї милої України ніколи не покину.

Діти. Мово, заходь до нас. Ми будемо тебе шануватимете і не дозволю, щоб тебе забули. Ти будиш з нами жити, оповідати вірші, казки, байки. Будеш співати нам пісні. Ти допоможеш пізнати країну наших батьків, дідів. Щоб і ми знали, хто ми, чії діти.

Українська мова. Бачу, що ви мене шануєте, любите, не забуваєте. Тоді я буду жити у ваших серцях і устах.

Дітки, дружить із мовою
І вивчайте її гаразд.
Не вважайте мене примусовою,
Полюбить, як весною ряст.
Примусова тим, хто цурається,
А хто любить, той легко вчить
Все, як пишеться і вимовляється,
Все, як пісня, в мені звучить.
Я журлива, а також піднесена.
Тільки фальш для мене чужа.
В мені – душа Шевченкова й Лесина,
І Франкова в мені душа.

(показати на портрети)

Рідну мову легко розпізнати
В колисковій ніжності верби.
В українській білій тиші хати,
В барвах стяга жовто-голубих.

Учениця.

Нашептала хвилечка Дніпрова,
А старий Славута знає все,
Що від Бога, з пісні і з любові
Мову у душі народ несе.

5 учнів співають частівки.

Ох і гарне слово «віз»,
Має четверо коліс.
«Мерседесом» замінили,
Слово-архаїзм лишили.

У кожух колись вдягались,
Холодом не переймались,
А тепер у шубах ми
Утікаєм від зими.

Каменяр, кобзар, різьбяр –
Рід занять і Божий дар.
Макогін, рядно, рушник –

Я до них з дитинства звик.

До гречаника візьмуся,
З баняка води нап'юся,
Молоко в дійницю ллю,
Рідне слово я хвалю.

Ми частівки заспівали,
Щоби нам аплодували.

Учениця.

Мова рідна – річ корисна,
Барвінкова, гарна, чиста.
Наша мова наче джерело,
Де вода і чиста, і прозора.
Скільки слів до неї увійшло.
Нею і співають, і говорять.

Наша мова як чарівний спів,
Ніжністю і світлом обіймає.
В ній багато теплих, добрих слів,
Їх з дитинства кожен пам'ятає.

Наша мова – квітка чарівна.
В ній краса і сила є від поля.
Наша мова – це дзвінка весна,
Це землі святої вічна доля.

Наша мова ллється, мов струмок,
В ній проміння і роса ранкова,
Що сплела у пісню як вінок
Лагідна і щира колискова.

Вчитель.

Жодній мові світу не було так тяжко, як українській. Нашу мову принижували, не давали їй розвиватися, неодноразово забороняли, знищували навіть букварі, щоб українські діти не могли вивчати рідну мову. Протягом багатьох років українська мова, пісні, книги були заборонені. А робилося це ось з якою метою: якщо знищити мову, зникне і сам український народ, не існуватиме України як держави.

Учень.

Важкі були її шляхи:
І терни, і каміння.
Вона пробилась крізь віки,

Як сонячне проміння.

Звучить пісня «Відродися, рідна мово», сл. М. Підгірянки, муз. Б. Гірського.

Учень.

Ви чуєте, згадали знову
Про нашу українську мову?
Закон про мови? Так, вітаю,
Я рідній мові присягаю.

Вчитель.

Нарешті українська мова посіла почесне місце серед інших мов світу, тому що стала державною. Про це записано в Основному Законі України – Конституції (демонструє), яка була прийнята на 5 сесії Верховної Ради України 28 червня 1996р. Стаття 10 засвідчує, що «Державною мовою в Україні є українська мова».

Учениця.

В землі віки лежала мова
І врешті вибилась у світ.
О мово, ночі колискова!
Прийми мій радісний привіт.
Навік пройшла пора безславна,
Цвіти і сяй, моя державна!

Інсценізація.

Дійові особи: англієць, німець, італієць, українець.

1-й ведучий.

Один випадок, який яскраво засвічує багатство нашої мови.

2-й ведучий.

У купе вагона першого класу потяга Львів – Відень їхало четверо пасажирів-інтелектуалів: англієць, німець, італієць, четвертим був українець. Розмова точилася навколо різних тем. Нарешті заговорили про мову: чия краща, багатша, досконаліша і якій бути провідною у світі. Звісно, кожен почав вихвалити свою рідну мову.

Першим заговорив англієць:

Англієць:

- Англія – країна великих завойовників і мореплавців, які поширили славу англійської мови, рознесли по всьому світу.

Німець:

- Ха-ха – Німецька мова – то мова двох великих імперій – Великонімецьчини й Австрії, які займають більше половини Європи.

Італієць:

- Панове, ви обидва не маєте рації, адже італійська мова – це мова сонячної Італії, мова музики і кохання.

Українець:

- Ви ж бо, по суті, нічого не сказали про багатство і можливості ваших мов. Чи могли б ви, скажімо, своїми мовами прочитати невеликий твір, у якому всі слова починалися б з однакової літери?

Англієць, німець, італієць:

- Ні, ні, це неможливо!

Українець:

- Ось вашими мовами це неможливо, а українською зовсім просто. Назвіть якусь букву.

Англієць:

- Хай буде «ес».

Українець:

- Гаразд. Вірш називається «Самотній сад»

Сипле, стелить сад самотній

Сірий смуток – срібний сніг.

Сумно стогне сонний струмінь,

Серце слуха скорбний сміх.

Серед саду страх сіріє,

Сад – солодкий спокій – спить.

Сонно сипляться сніжинки,

Струмінь стомлено сичить.

Стихли струни, стихли співи –

Срібні співи серенад.

Стиха стеляться сніжинки –

Спить самотній сонний сад.

Англієць, німець, італієць:

- Геніально! Неймовірно! Перфектно!

1-й ведучий.

Потім усі замовкли. Говорити вже не було потреби.

Учениця:

В тому, певно, й наша є провина,
що для тебе був не кращий час...

Наша мово, мово журавлина, -
повернись із вирію до нас.

Зазвучи! Хай серце відпочине,
спів хай зачарує рідний край.

Наша пісне, пісне солов'їна, -
своїх слів крилатих не втрачай!

Де б не був – додому серце лине.
Де б не жив – все українець ти...
Наша доле, горда, соколина, -
вище хмар насуплених злети!

Учень.

То що є найціннішим у житті кожної людини?
Рідна мати, рідна земля, рідна мова.

Учень.

Мова! Що можна про неї сказати? Народ каже:

1. «Слово до слова – зложиться мова».
2. Слово до слова – весела розмова.
3. Від теплого слова і лід розмерзає.
4. Говори мало, слухай багато, а думай ще більше.

Учениця.

Ось як про неї писав Т. Шевченко:

Ну що б, здавалося, слова...

Слова та голос –

Більш нічого.

А серце б'ється – ожива,

Як їх почує!..

Учень.

Рідна мова – це скарбниця народної мудрості, криниця живої води,
невичерпне джерело добра, нескінченна річка слів, струмок надії.

Учень. Українська мова – це мова віршів, пісень, казок, прислів'їв,
приказок, скоромовок, легенд нашого краю. Це наше багатство.

1-й ведучий.

Інсценізація П. Глазового «Кухлик».

Дійові особи: автор, дід, продавець.

Автор.

Дід приїхав із села,

Ходить по столиці.

Має гроші – не мина

Жодної крамниці.

Просить він...

Дід.

А покажіть

Кухлик той,

що скраю.

Продавець.

Што? Чево?

Я не розумію.

Дід.

Кухлик, любо, покажіть,

Той, що збоку смужка.

Продавець.

Да какой же кухлік здесь,

Если это кружка!

Автор.

Дід у руки кухлик взяв

і насупив брови.

Дід.

В Україні живите

Й не знаєте мови...

Автор.

Продавщиця теж була гостра

та бідова.

Продавець.

У мене єсть свой язык.

Да к чему мне мова...

Автор.

І сказав їй мудрий дід.

Дід.

Цим пишатися не слід,

Бо якраз така біда

В моєї корови:

Має бідна языка

І не знає мови.

2-й ведучий.

Слово – найтонше доторкання до серця. Воно може стати і ніжною квіткою, і живою водою, що навертає віру в добро, і гострим ножом, і розпеченим залізом, і брудом. Мудре і добре слово дає радість, незрозуміле і зле, необдумане і нетактовне – приносить біду. Словом можна вбити й оживити, поранити і вилікувати, посіяти тривогу й безнадію й одухотворити, розсіяти сумнів і засмутити, викликати посмішку і сльзи, народити віру в людині і зародити невіру, надихнути на працю і скасувати силу душі... Зле, невдале, нетактовне, просто кажучи, нерозумне слово може образити, приголомшити людину.

1-й ведучий.

Інсценізація «Язык»

Дійові особи: автор, Ксанф, Езоп.

Автор.

Знаменитий байкар Древньої Греції Езоп був рабом філософа Ксанфа. Якось Ксанф надумав запросити гостей і наказав Езопу приготувати щось якнайкраще. Езоп купив язика і приготував із нього три страви.

Ксанф. Чому ти подаєш тільки язика?

Езоп. Ти велів купити якнайкраще. А що може бути краще від язика? За допомогою язика ми вивчаємо науки і одержуємо знання, з допомогою язика будуються міста, розвивається культура народів. З допомогою язика люди можуть спілкуватися одне з одним, вирішувати різні проблеми, просити, освідчуватися в коханні. Тому немає нічого кращого від язика.

Автор. Такі роздуми задовольнили Ксанфа і його гостей.

Ксанф. А тепер приготуй щось якнайгірше.

Автор. Езоп знову пішов купувати язика.

Езоп. Ти велів знайти якнайгірше. А що на світі гірше від язика? Язиком люди засмучують і розчаровують одне одного, язиком можна лицемірити, обманювати, хитрувати, сваритися. Язик може зраджувати, принижувати. Що може бути гірше від язика?

Автор. Легенда каже, що не всім гостям було приємно слухати відповідь Езопа.

2-й ведучий.

Слово – це найтонший різець, здатний доторкнутися до найніжнішої рисочки людського характеру. Вміти користуватися ним – велике мистецтво.

Словом можна створити красу душі, а можна й спотворити її.

Тож оволодіваймо цим різцем так щоб з-під наших рук виходила тільки краса.

Діти.

Мова кожного народу –

Неповторна і своя:

В ній гримлять громи в негоду,

В тиші – трелі солов'я.

На своїй природній мові

І потоки гомонять,

Зелен-клени у діброві

По-кленовому шумлять.

Солов'їну, барвінкову,

Колискову на віки

Українську рідну мову

В дар мені дали батьки.

Як ту мову міг забути,

Котрою учила
Нас всіх ненька говорити,
Ненька наша мила?

Берегти її, плекати
Буду всюди й повсякчас, -
Бо ж єдина – так, як мати,
Мова в кожного із нас!

От тому плекайте, діти,
Рідненьку мову
І учіться говорити
Своїм рідним словом.

Рідну мову я вивчаю,
Її люблю, не забуваю.
Рідну мову буду знати,
Берегти і поважати.

